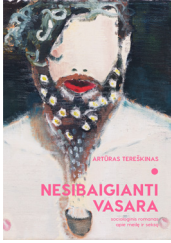

Recenzija | Book review

Medaus mėnesio studijos¹

Artūras Tereškinas. *Nesibaigianti vasara. Sociologinis romanas apie meilę ir seksą*. Vilnius: Kitos knygos, 2017. ISBN 978-609-427-300-1 (spausdinta knyga), ISBN 978-609-427-299-8 (el. knyga).

ALINA ŽVINKLIENĖ

Lietuvos socialinių tyrimų centras

Įvadas

Artūras Tereškinas priklauso tai kategorijai autorių, kurie paprastai apibūdinami kaip „plačiai žinomas siaurame rate“. Tačiau Tereškino „siauras ratas“ neapsiriboja vien humanitarinių ir socialinių mokslų atstovais bei draugais ir pažįstamais. Mokslo biurokratų kalba, Tereškinas nuosekliai vykdo sklaidos tarp įvairių tikslinių grupių veiklą, t. y. bando perteikti savo mokslo žinias plačiajai visuomenei ir tokiu būdu plečia savo skaitytojų ratą². Tereškino knygos traukia dėmesį ir ne tik dėl dažnai provokuojančių viršelių, jos skaitomos ne tik dėl profesionalios pareigos. Daugelio Tereškino knygų ypatybė – temų *de-taboo-izacija* (Vakarų) mokslo koncepcijų priemonėmis Lietuvos visuomenėje.

Vienas pirmųjų įšiminusių pokalbių su Tereškiniu tarp retų susitikimų neformalioje aplinkoje formaliame mokslo renginyje buvo skirtas asmeninės atminties ir patirties fakto tinkamumui mokslo publikacijoje. Tuomet rengiamo tarptautinio straipsnių rinkinio redaktorė reikalavo, kad aš savo straipsnyje pateikčiau nuorodą į visiems žinomą faktą (bent mano kartos moterims), kad praėjusio amžiaus aštuntojo dešimtmečio Lietuvoje stojant

- 1 Šis pavadinimas – tai nuoroda į amerikietės Lanos Del Rey dainą „Honeymoon“ (2015) ir autorės akademinės karjeros pradžią šeimos sociologijoje. Sutrumpintas šios recenzijos variantas pavadinimu „Perskaityk mano geidulį“ išspausdintas „Šiaurės Atėnuose“. Prieiga per internetą: <http://www.satenai.lt/2018/02/13/perskaityk-mano-geiduli/>.
- 2 Mokslo pasiekimų sklaida yra svarbus vertinimo kriterijus norint gauti finansinę paramą projektams vykdyti.

į aukštąsias mokyklas vaikinams buvo taikoma *affirmative action* (angl. pozityvioji diskriminacija), t. y. prie stojamųjų balų vidurkio buvo pridedamas balas ar keli. Dėl to jie turėjo daugiau šansų negu merginos patekti į norimą specialybę; tai buvo vienas iš būdų kovoti su aukštojo mokslo feminizacija. Teisė panaudoti šį faktą be nuorodos savo straipsnyje man buvo nesuteikta, bet pamenu, kad tuometinis Tereškinas, trečioji šalis ginče, kaip ir dera, palaikė redaktorės, t. y. institucionalizuotos galios, pusę.

Nesibaigianti vasara suteikia pagrindą manyti, kad galbūt ilgainiui Tereškinui darosi ankšta įprastoje metodologijoje, kuri pripažįsta tik antrinius šaltinius, t. y. *kity* pasakytą, parašytą, o dar geriau – publikuotą tekstą kaip informaciją (dokumentą), vertą mokslo analizės ir privalomą nuorodą mokslo publikacijoje. O gal tiesiog Tereškinas „atranda“ sociologiją, kuri Lietuvoje vis dar dažnai tapatinama su viešosios nuomonės apklausomis, ir socialinę antropologiją. Tai disciplinos, kurias domina, ne tik ką ir / ar kaip *kiti* žmonės sako ir daro, bet jau ir pripažįsta tyrėjo / autoriaus *as* kaip informacijos šaltinį, nesislepiantį už tariamo objektyvumo, kuris yra visada atskiestas subjektyvumo intarpais ir iš esmės tėra tik idealus tipas Maxo Weberio terminologijoje. Kita vertus, Tereškinas jau pats tapo institucija, tai tik formaliai patvirtina 2016 m. jam įteikta Nacionalinė mokslo premija. Nacionalinis mokslo pasiekimų pripažinimas suteikia daugiau galimybių asmeniškai pasinaudoti *Quod licet Jovi, non licet bovi* (lot. „Kas leidžiama Jupiteriui, tas neleidžiama jaučiui“) principu, be abejo, priskiriant save prie *Jovi*.

Jovi pats pasirenka *jam* įdomias temas ir būdus jas gvildinti, kartais nesitaikant į mokslo fondų šaukimų reikalavimus. Ar reikia sakyti, kad tekstas, kuriamas *belles-lettres* žanru, suteikia autoriui daugiau kūrybinės laisvės nei mokslinio teksto kūrimas?

Galiausiai bet kuris tekstas suponuoja autoriaus ir skaitytojo santykį, kuriame pirminis atskaitos taškas yra teksto skaitytojo refleksija su neišvengiamais vertinimo elementais. Bet kuris autorius, turintis ar neturintis ryžto ir pagrindo identifikuotis su *Jovi*, laukia skaitytojų pritarimo ar neigimo, bet ne ignoravimo.

Nesibaigianti vasara gali būti apibūdinta kaip teksto *in transition* (angl. pereinamasis) mėginimas, t. y. teksto, pereinančio iš mokslo darbo į grožinės literatūros kūrinio žanrą. Šis terminas artimesnis skaitytojams, turintiems perėjimo nuo Tarybų į Europos Sąjungą patirties. Tačiau daugeliui Rytų Europos šalių, tarp jų Lietuvai, perėjimas oficialiai pasibaigė 2004 m., o šis terminas iš esmės sėkmingai nukeliavo į socialinės atminties archyvą. Gal viena tinkamiausių sąvokų *Nesibaigiančios vasaros* tekstui apibūdinti būtų *hybridity*, t. y. susimaišymas³. Šiuo metu žodis *hybridity* yra gana plačiai

3 1990-ųjų pradžioje biologinė *hybridity* esmė buvo adaptuota kultūrinio imperializmo kritikų, pavyzdžiui, Homi Bhabha, Gayatri Spivak, Paul Gilroy etc., vystyti vadinamąjį

vartojamas kam nors nusakyti Lietuvos viešajame diskurse: nuo hibridinių automobilių reklamos iki hibridinio karo įspėjimų.

Skaitant ir reflektuojant hibridinę *Nesibaigiančią vasarą* ir bandant nepasimesti tarp autoriaus pasiūlytų stilių ir žanrų, prasminga atskirti neprofesionalaus literatūros kritiko ir akademinio skaitytojo, sociologo, perspektyvas.

Neprofesionalaus literatūros kritiko refleksija

Taip jau sutapo, kad Artūro Tereškino *Nesibaigianti vasara* atsidūrė viename „kalėdinių dovanų“ pakete kartu su Tomo Arūno Rudoko *Pornomūza*, 2007 metais išleista tos pačios *Kitų knygų* leidyklos. Abi knygos – apie herojaus atradimus, praradimus, meilės ilgesį ir seksą lydinčią atributiką. Pirmiau perskaityta *Pornomūza*, be abejo, turėjo tam tikros įtakos kuriant santykį su *Nesibaigiančios vasaros* herojumi. Tačiau abi knygos eilinį kartą pažadino nuostabą dėl muzikos socialinės reikšmės tiek jos pačios, tiek herojų gyvenime.

Herojaus apibūdinimui: abu autoriai atskleidžia skaitytojui, kokią muziką jis mėgsta. Muzikinės preferencijos – kaip socialinės identifikacijos skiriamasis ženklas. Rudoko herojus, ryte besirausdamas atsitiktinės merginos, su kuria praleido naktį, CD kolekcijoje, tarp popso su palengvėjimu atranda „The Doors“ (1967): „Father?“, „Yes, son?“, „I want to kill you“, „Mother? I want to...“⁴ Tiesiai ir šviesiai. Pro mano akis prabėga pusnuogio Jimo Morrisono šokis⁵, Mekongo slėnio džiunglės⁶. Kartu su šypsena prisimenu, kad mano paauglystės metais žodžio *fuck* reikšmė, šiuo metu tikriausiai žinoma net užkampio močiutei, buvo atrandama klausantis ir šios dainos. Rudoko herojus atpažįstamas bent man, o veikiausiai ir daugeliui.

Tereškino herojus? Na... kita karta, kita muzika, kita kultūra – subkultūra. Tai gali būti smalsu ir žadinti vaizduotę.

Nesibaigianti vasara – tai į tris dalis suskaldytas pasakojimas pirmuoju asmeniu apie trumpai trunkantį medaus mėnesį, paliekantį tik ilgalaikį prarastos meilės ilgesį. Meilės objekto ilgesys slopinamas antidepresantais, alkoholiu ir pedantiškai aprašytais vadinamojo atsitiktinio neįpareigojančio sekso susitikimais, kurie lyg ir atstoja neveiksmingos psichoterapijos seansus.

pokolonijį diskursą. Pokolonializmo studijų tikslas – atskleisti *hybriditą* įtaką identiteto ir kultūros raidai.

4 „Tėve?“, „Taip, sūnau?“, „Aš noriu tave nužudyti“, „Mama? Aš noriu...“. The Doors. *The End* (1967).

5 Žr. rež. Oliverio Stone'o 1991 metų filmą *The Doors*.

6 Žr. rež. Franciso Fordo Coppolas 1979 metų filmą *Apocalypse Now*.

Pagrindinis herojus, „blyškiakūnis vyras“, artėdamas prie vadinamosios vidurio amžiaus krizės, reflektuoja savo kasdienybę susitelkdamas į seksualines patirtis. Refleksija racionalizuojama nuorodomis į populiarių dainų ar mokslo darbų tekstus ir filmus.

Seksualinių patirčių savirefleksijos katalogavimas ir archyvavimas bei nuolatinis ilgesys kartais verčia herojų susimąstyti – „А был ли мальчик?“ (rus. O ar buvo berniukas?)⁷. *Berniukas* kaip (krikščioniškos) kaltės įkūnijimas? Jei taip, tada tai yra žingsnis link kaltės dėl homoseksualumo artikuliacijos ir galbūt jos slopinimo ir galiausiai vienas žingsnis link kūno naikinimo. *Berniuko* klausimas gali būti susietas ir su herojaus bandymais įsiveržti iš autoriaus diktato, iš „berniuko mušimui“ pareigų⁸. Autorius nėra gailestingas jam – jo herojus nuolat verčiamas daryti tai, ko jis nenori, dažnai kentėti.

Kartais autoriai skundžiasi, kad būna, kai jų herojai priešinasi autoriaus užmojams ir siekia ištrūkti iš autoriaus pančių ir mąstyti bei veikti savarankiškai. Nelaukiant aiškaus herojaus atsakymo – buvo ar nebuvo? – tą *berniuką* autorius numarina, primindamas mums, kas tikrasis bosas, o gal kratydamosis nuodėmės. Mirusieji juk turėtų išlaisvinti nuo cilinių nesėkmių baimės bei praturtinti ilgesį dar vienu, gal šiuo metu populiariu pilku atspalviu?

Herojaus minties ir veiksmo suvaržymas, naudojantis jam svarbiais *kitais* bei jo įrėminimas į griežtas stereotipines situacijas, galbūt slepia kažką ypatingą autoriaus mintį. Gal tai sociologinė mintis, kad stereotipai yra kelio į (pri)susitaikymo su gyvenimu orientyrai arba tiesiog kad kasdienybė grindžiama stereotipais? Jei taip, knygos siužetą dar lengviau nupasakoti. Dar lengviau išvelgti autoriaus minties didaktinį pradą.

Herojaus ir jo moterų keliai išsiskyrė. Vienišą herojų išprievartavo pažįstamas. Išprievartavimas sužadino herojaus homoseksualius polinkius. Herojus įsimyli ir praleidžia tris laimingus vasaros mėnesius su mylimuoju⁹.

7 „А был ли мальчик?“ — įprastas rusų kalbos pasakymas, reiškiantis kalbančiojo abejones dėl vieno ar kito dalyko egzistavimo. Jis kilo iš Maksimo Gorkio romano „Klimo Samgino gyvenimas“ (1 dalis, 1 skyrius, pirmas leidimas, 1927 m.) citatos. Šį klausimą romano herojiui užduoda vienas iš personažų, kuris ima dvejojti prisimindamas tai, kad čiuožinėdamas pačiužomis berniukas nuskendo. Literatūros kritikai kildina „berniuko“ vaizdą iš herojaus kaltės motyvo Puškino „Boris Godunov“. Žr. Кормилов 1998.

8 „Berniukai mušimui“ – pareigybė, kuri egzistavo Anglijos karališkajame dvare XV–XVI amžiais. Žr. <http://www.istidom.lt/2015/08/bernikai-musimui.html>. Kaip berniuko mušimui sinonimas dažnai vartojamas frazeologizmas „atpirkimo ožys“, t. y. tas, kas moka už svetimą kaltę.

9 Trijų laimingų vasaros mėnesių leitmotyvas nukreipė į primirštą Allos Pugačiovos, Tarybų Sąjungos ir Rusijos megalvaigždės, atliekamą dainą „Три счастливых дня“ (Trys laimingos dienos, 1989 m., žodžiai Iljos Rezniko) ir būtent žodžius „Как же эту боль мне преодолеть? Расставанье – маленькая смерть!“ (rus. Kaip man nugalėti šį skausmą? Išsiskyrimas – maža mirtis!).

Mylimasis išaina į kariuomenę – vyriškumo mokyklą, ir herojus pažada jo laukti. Po kariuomenės mylimasis negrįžta pas herojų, ir šis leidžiasi į keistus slegiančius nuotykius. Bet yra teisybė žemėje¹⁰. Herojaus prievartautojas nužudomas, o herojaus meilės išdavikas miršta. Herojus lieka vienut vienu-tėlis. „This is the end.“¹¹ Užbaigiant knygos siužeto atpasakojimą, galima pridurti, kad *vieno* pabaiga reiškia *kito* pradžia.

Profesionalūs literatūros kritikai, recenzuodami „*Nesibaigiančią vasarą*“, konstruodami ir dekonstruodami jos herojų galbūt suteiks jam standartinį „mūsų / ne mūsų laiko herojaus“¹² antspaudą, remdamiesi adekvačiais *yuppie*, *metro*, *hipster* ir kitokiais apibrėžimais. O galbūt neužmiršusieji rusų kalbos ir meilės rusų literatūrai bei 1990-ųjų reformų priskirs jį prie *Generation „П“*¹³ atstovų. Galbūt kritikai taikys įvairiausias koncepcijas nuo Jacques'o Lacano *Jouissance* (jei šis prancūzas dar populiarus tarp jų) iki Antonio Gramscio kultūrinės hegemonijos ir Raewyn Connell lyčių tvarkos teorijos, jei jie nebijos būti apkaltinti marksistinėmis pažiūromis. Galbūt kas nors iš jų, atkreipdamas dėmesį į herojaus meilės objekto akis, kurių net miegant neuždengia vokai, prisimins ir feministės filmų kritikės Lauros Mulvey vyriško žvilgsnio sąvoką ar tiesiog George'o Orwello romano „1984“ Didįjį Brolių (angl. *Big Brother*) ar bent ilgametę TV laidą (*reality show*) tokiu pat pavadinimu¹⁴. Galbūt kas nors iš jų „pažais“ su „paslaptina“ rusiška siela, kurios mitą griaua prieš tris dešimtmečius nugriuvusi geležinė uždanga, bet jos liekanos įsikūnija jaudinančiose pigmentinėse dėmėse herojaus meilės objekto intymiose vietose. Daug ko galima atrasti *Nesibaigiančioje vasaroje*, pasistengus net antifeministinių minčių.

Man asmeniškai *Nesibaigianti vasara* gvildena „amžiną“ (nuo kapitalizmo ir šeimos nuklearizacijos atsiradimo laikų) seksualinės frustracijos ir susvetimėjimo, paprasčiau tariant, vienišumo, kartais nepakenčiamo, temą. Jos muzikinis įkūnijimas girdėti roko monstrų grupės *The Rolling Stones* dainos *Satisfaction* (angl. pasitenkinimas) (1965) nesibaigiančio kartojimo režimu: „I can't get no satisfaction, I can't get no satisfaction/ 'Cause I try and I try and I try and I try/ I can't get no, I can't get no...“¹⁵

10 Nuoroda į Aleksandro Puškino 1832 metų mažąją tragediją „Mocartas ir Saljeris“. Saljeris: „Nėra teisybės žemėje. Tačiau nerasi jos ir danguje.“

11 „Tai pabaiga.“ The Doors. *The End* (1967).

12 Dažnai literatūros kritikų vartojamas pasakymas herojui apibūdinti. Kilo iš Michailo Lermontovo 1840 metų apysakos *Mūsų laikų herojus* pavadinimo.

13 Nuoroda į Viktoro Pelevino postmodernistinį romaną *Generation „П“*. „П“ turi daugybę interpretacijų, kurių viena yra *Пропавшее поколение* (rus. prarastoji karta).

14 2002 m. pasirodė lietuviškas analogas – pirmas realybės šou „Akvariumas“.

15 „Negaliu pasiekti pasitenkinimo, negaliu pasiekti pasitenkinimo,/ nes stengiuosi, stengiuosi, stengiuosi./ Negaliu pasiekti, negaliu pasiekti...“ The Rolling Stones, *Satisfaction* (1965).

Sociologinė refleksija

Plėtojant *Nesibaigiančios vasaros* sociologinę refleksiją pirmiausia reikia pasakyti, kad mane ir Tereškiną sieja profesinis interesas nagrinėti daugiasluksnę ir todėl daugiareikšmę lytį, vis dar apipjaustytą iki *trivialios* binarinės lyties, t. y. vyrų ir moterų, kartu su tyrėjais, vartojančiais lietuvių kalbą lyties ir lytiškumo klausimų analizei.

Pastabų, kilusių iš epistemologinių skirtumų, susiklosčiusių tarp mūsų istoriškai, nagrinėjant lyties klausimus¹⁶, tikslas – Tereškino hibridinių tekstų raidos skatinimas.

Nesibaigiančioje vasaroje Tereškinas naudoja Čia ir Dabar (angl. *Here and Now*) priegą aprašyti tyrimo metu surinktiems lauko duomenims. Labai tikėtina, kad kai kurie atvejai, aprašyti su etnometodologiniu preciziškumu, verti lyties konstravimo sampratos tėvo Haroldo Garfinkelio¹⁷ ir lytinio akto tyrimo laboratorijos sąlygomis tėvų įkūrėjų Alfredo Kinsey'io bei Masterso ir Johnson komandos pritarimo. Vis dėlto sakyčiau, kad Tereškinas ne visai korektiškai vadina ir taiko deskriptyvinį etnografinį metodą aprašyti savo lauko tyrimo duomenims, nes socialinės analizės elementai aptinkami teksto herojaus refleksijoje.

Čia ir Dabar priegos ypatybė – ignoruoti veiksmo socialinį kontekstą, jo raidos istoriją. Taigi Tereškinas laikosi *mainstreamo* minties, išsakytos italų socialinio antropologo Christian Giordano, kad „dabarties interpretavimas remiantis praeitimi vis dar laikomas anomaliu tyrimo būdu socialiniuose moksluose, kurių atstovai lieka įsitikinę, kad dabartį galima dekoduoti savo pačios terminais“ (Giordano 2005, 54–55).

Tačiau *Nesibaigiančios vasaros* atveju Čia ir Dabar tam tikra prasme riboja teksto suvokimą, pavyzdžiui, juokelių apie buvusius komjaunimo lyderius, pakeitusius žmonas ir tapusius uoliais nacionalistais tam, kad išsilaikytų „ant bangos“, politinė reikšmė gali būti nesuprasta. Informacijos ribojimo, dažnai palengvinto kalbos barjeriais, sąlygomis augusi, pavadinimais, stagnacijos karta lavino skaitymo tarp eilučių įgūdžius ieškodama ir atradama *kito žinojimo* (disidentinės minties) kruopelę nuodugnai cenzūruotuose tekstuose, šitaip intelektualiai priešindamasi brukamai komunistinei ideologijai. Dabartinėmis informacijos pertekliaus sąlygomis politinės

16 Čia turima omenyje, kad kiekviena nauja tyrėjų karta stengiasi įgyti pripažinimą, atradama naujus analizės klausimus / aspektus ir metodologijas spręsti senas problemas. Vienas iš pavyzdžių gali būti feministinės minties raidos suskirstymas į tris ir jau net į keturias bangas (ketvirtoji – postfeminizmas), remiantis tyrėjų politine darbotvarke, akivaizdžiai susieta su kartų kaita.

17 Turimas omenyje Haroldo Garfinkelio *Agnes Case* (1967) (Garfinkelis 2005).

užuominos, nenurodant jų konteksto, labai tikėtina, daugeliui skaitytojų keliauja tiesiai į šiukšles (*spam*).

Teigčiau, kad istorinių gairių paminėjimo atsisakymas seksualinių mažumų klausimo institucionalizacijos raidoje yra suprantamas remiantis Čia ir Dabar prieiga, bet menkai dovanotinas kalbant apie *Nesibaigiančios vasaros* socialinės pridėtinės vertės didinimą.

Nesibaigiančios vasaros veiksmas vyksta paslepiant laiką ir aišku tik, kad aprašyti studijų atvejų veiksmai vyko po 1980 m. globalinės isterijos dėl AIDS įžengimo į politinę areną, nes veikėjai naudoja prezervatyvus ir kai kurie puola į isteriją jiems suplyšus. Galima numanyti, kad veiksmas vyko po 1993 m., kai homoseksualumas buvo dekriminalizuotas ir atitinkamas straipsnis buvo išbrauktas iš Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso, ar net po 2003 m., kai diskriminacija dėl seksualinės orientacijos tapo draudžiama pagal Lygių galimybių įstatymą. Tačiau nėra pakankamai aišku, ar aprašyti įvykiai vyksta iki ar po 2010 metų „Baltic Pride“ parado, kuris atvedė į Seimą šį parodą Vilniuje ginančius ir bandančius uždrausti politikus, ar iki ar po 2017 m. vasaros, kai nuo AIDS mirė atsiskleidęs gėjus Seimo narys Rokas Žilinskas, kurio narystė Tėvynės sąjungoje–Lietuvos krikščionių demokratų partijoje verta atskiro tyrėjų dėmesio.

Paskutinė pastaba taip pat susijusi su Čia ir Dabar prieigos ribotumais, bet yra veikiau apie tekste minimų koncepcijų, pavyzdžiui, amerikiečių rašytojo Samuelio L. Delany'io urbanistinės erdvės erotizavimo, nepakankamą išnaudojimą. Vilniaus miesto Naugarduko gatvė yra įtraukta į *Nesibaigiančios vasaros* veiksmą, bet, be to, kad herojus ja nusileidžia išeidamas iš namų ar pakyla į juos grįždamas, jos simbolinė reikšmė beveik neatskleista. Galbūt tik Vilniaus senbuviai gali prisiminti, kad dabartinė Naugarduko gatvė – tai buvusi Partizanų gatvė. Manau, tai, kad herojus naudoja partizanų kelią – žemyn–aukštyn, iš–į, ten–atgal – būtų svarbu fiksuojant teksto dramaturgiją.

Apskritai *Nesibaigiančioje vasaroje* pateikiami studijų atvejai gerai aprašyti pagal etnografinę, net galima sakyti sociografinę tradiciją, o tai savaime reiškia, kad sociologinė empirinių duomenų analizė yra ribota.

Baigiamasis žodis

Nors *Nesibaigiančią vasarą* apibūdinau kaip hibridinį romaną, jis neabejotinai priklauso postmodernistiniams kūriniams, pasižymintiems tipiniu fragmentišku ir neapibrėžtumu. Manau, nėra prasmės sureikšminti nei *Nesibaigiančios vasaros* trūkumų, nei privalumų, nes kiekvienas skaitytojas sukurs savo kritines pastabas remdamasis savo patirtimi ir pakludamas ar

priešindamasis vyraujančiam lyčių diskursui. Tačiau reikia pažymėti, kad Tereškinas suteikė galimybę kažkiek pažinti, galimai suprasti ir (krikščioniškai) atleisti, galų gale pripažinti *kito* kultūrą ir subkultūrą.

Norisi tikėtis, kad Tereškinas nenumos ranka į kūrybinius eksperimentus, reikalaujančius tam tikros drąsos ir energijos juos apginti. O Tereškino esamiems ir būsimiems herojams norisi palinkėti daugiau minties ir veiksmo laisvės net tipinėse situacijose; jų istorijose norisi išgirsti kažką artimo bent kartą patirtam nuostabiam geidulingumui, kurį kelia grupės „Led Zeppelin“ šedevras „Whole Lotta Love“ (1969). Kitaip tariant, norisi *Happy end*.

Literatūra

- Garfinkelis, H. 2005. *Etnometodologiniai tyrimai*. Iš anglų k. vertė A. Valantiejus. Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija.
- Giordano, C. 2005. “The Past in the Present. Actualized History in the Social Construction of Reality.” In *Critical Junctions. Anthropology and History beyond the Cultural Turn*, ed. D. Kalb, H. Tak, 53–71. New York, Oxford: Berghahn Books.
- Gorkis, M. 1950–1951. *Klimo Samgino gyvenimas*. Iš rusų k. vertė P. Povilaitis. Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla.
- Кормилов, С. И. 1998. История русской литературы XX века: 20–90-е годы. Филологический факультет МГУ им. М.В. Ломоносова. Prieiga per internetą: http://society.polbu.ru/kormilov_lithistory/ch02_ix.html
- Lermontovas, M. 1975. *Mūsų laikų herojus*. Iš rusų k. vertė V. Radaitis. Vilnius: Vaga.
- Pelevinas, V. 2006. *Generation “P”*. Iš rusų k. vertė J. Gimberis. Kaunas: Jotema.
- Puškinas, A. 1947. *Borisas Godunovas*. Iš rusų k. vertė J. Graičiūnas. Kaunas: Valstybinė grožinės literatūros leidykla.
- Пушкин, А. С. 1921. “Моцарт и Сальери”. Полное собрание сочинений А. С. Пушкина: в шести томах. Берлин: Слово.